

2022-03-08

551-106-22

Anläggningsnummer

0882163

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2022-03-08
MÅLNR: M 1333-11
AKTBIL: 875

Nacka Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
e-post mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Svensk Kärnbränslehantering AB, ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall; begäran om deldom avseende Clab

Mark- och miljödomstolens mål nr M 1333-11, Avdelning 3

Länsstyrelsens yrkande

Länsstyrelsen Kalmar län anser att deldom kan meddelas utifrån bolaget yrkanden och tillstyrker att de villkor som föreslagit av Svensk Kärnbränslehantering (SKB) föreskrivs för verksamheten.

Länsstyrelsen anser att Bolaget ska föreskrivas att meddela tillsynsmyndigheterna när tillståndet tas i anspråk.

Länsstyrelsen anser att det finns skäl för att medge verkställighetsförordnande.

Bolagets yrkande

Med anledning av regeringens tillåtlighetsbeslut den 26 augusti 2021 och domstolens föreläggande den 15 september 2021 framställer SKB följande yrkanden att prövas genom deldom:

1. Tillstånd enligt miljöbalken att i befintlig anläggning Clab lagra, hantera och bearbeta kärnämne (huvudsakligen bestående av använt kärnbränsle) och kärnavfall (exempelvis konstruktionsmaterial i bränsleelementen och förbrukade hårdkomponenter) där mängden lagrat använt kärnbränsle vid ett och samma tillfälle får uppgå till högst 11 000 ton. För använt kärnbränsle avses mängden uran, och för MOX-bränsle även plutonium, i det obestrålade bränslet.

2022-03-08

2. Att villkor, prövotidsförfaranden och bemyndiganden meddelas i enlighet med SKB:s förslag.
3. Att miljökonsekvensbeskrivningen ("MKB") och tillägget till MKB:n (Bilaga K:20) godkänns, såvitt avser den verksamhet som prövas genom deldomen.

SKB yrkar att domstolen meddelar verkställighetsförordnande, dvs. att den blivande deldomen ska få tas i anspråk utan hinder av att den inte vunnit laga kraft.

Bolagets redogörelse (översiktligt beskrivet)

Yrkandet

Yrkanden innebär en begäran om ett nytt grundtillstånd enligt miljöbalken för den miljöfarliga verksamheten vid Clab, Centralt mellanlager för använt kärnbränsle, med en sammanlagd hantering, bearbetning och lagring av 11 000 ton använt kärnbränsle, dvs. en ökning av lagringsmängden använt kärnbränsle med 3 000 ton jämfört med gällande tillstånd. Mängden beräknas på ingående mängd uran i bränslet (initialvikt) innan det sätts in i reaktorn för produktion av el.

SKB hänvisar generellt till och åberopar vad som angetts i det redan ingivna provningsunderlaget.

Verksamheten

Clab utgörs i huvudsak av en mottagningsbyggnad med en ovanmarksdel där det använda kärnbränslet tas emot och placeras i bränslekassetter och en förvaringsdel under mark, bestående av två förvaringsbyggnader med vattenfyllda bassänger som har förbindelse med varandra genom en vattenfylld transportkanal. Ett bränslehissschakt med vattenfylld hisskorg och en transportkanal förbinder mottagningsbyggnaden med förvaringsdelen. Det använda kärnbränslet, som är högaktivt och långlivat lagras i Clab i avvaktan på slutförvaring i Kärnbränsleförvaret. Härdkomponenterna utgör inte högaktivt avfall men det är långlivat och behöver därför lagras i avvaktan på slutförvaring i ett kommande slutförvar för långlivat avfall (SFL).

Till huvudprocessen finns ett antal stödprocesser, exempelvis reservkraft, kylning av resteffekt, rening av processvatten från kontrollerad sida, hantering av sanitärt spillvatten och dagvatten, ventilationssystem och mätning av radioaktiva utsläpp till luft, hantering av radioaktivt avfall som uppkommer i anläggningen samt hantering av konventionellt och farligt avfall som uppkommer i verksamheten.

2022-03-08

För att möjliggöra en utökad mellanlagring av 3000 ton använt kärnbränsle behöver ca 1 400 ton använt kärnbränsle omlastas till kompaktkassetter. SKB behöver också hantera en del radioaktivt avfall i form av mellanlagrade härdkomponenter samt styrstavar så att dessa kan lagras mer yteffektivt. Sönderdelning av styrstavar har inte förekommit tidigare vid verksamheten. En del ombyggnationer kommer att ske i mottagningsbyggnaden för att kunna urlasta, ompacka och sönderdela det radioaktiva avfallet.

Miljökonsekvenser

Den utökade mellanlagringen innebär en ökad resteffekt och större aktivitetsinventarium i anläggningen på grund av att mer använt kärnbränsle lagras i förvaringsbassängerna. I anläggningen finns ett öppet havskylvattensystem som förser värmväxlare i ett mellankylsystem med kylvatten för bortkylning av termisk resteffekt. Detta system har byggts om och har kapacitet att leda bort 12 MW termisk effekt från förvaringsbassängerna, vilket är en tillräcklig kapacitet för den sökta lagringen. Intaget av kylvatten kommer att ligga väl under den mängd (600 l/s) som får tas ut enligt gällande vattendom (1998-09-08, Reg nr: VA62/97).

För kärntekniska anläggningar finns krav på att sammanlagd dos till kritisk grupp från anläggningar inom samma geografiska område inte får överskrida 0,1 mSv per år. SKB har redogjort för radiologiska konsekvenser i samband med mellanlagring och redovisat aktivitetsutsläpp samt dos vid hantering och bearbetning av styrstavar. Bidraget beräknas orsaka utsläpp om mest $2 \cdot 10^{-5}$ mSv per år. Bolaget har också gjort en fördjupad studie av metoder för konditionering av styrstavar och den metod som ligger närmast till hands innefattar pressning och klippning. Konsekvenserna av den förespråkade hanteringen av styrstavar ligger väl inom ramen för den tidigare beräknande konsekvensen.

Förslag till villkor

I och med att prövning av den utökade mellanlagringen i Clab har lyfts ur den hela prövningen så har SKB i inlämnad begäran redovisat vilka villkor som de anser ska gälla enbart för den verksamheten. Dessa utgår från de förslag till villkor som har lämnats tidigare i prövningen. SKB anser att det allmänna villkoret (nr 1) samt villkoren om buller (nr 2), kemiska produkter och avfall (nr 3), och kontrollprogram (nr 6) bör föreskrivas.

2022-03-08

Villkor för utsläpp till vatten (spillvatten, dagvatten och länshållningsvatten) bör anpassas till enbart Clab. Sanitärt spillvatten leds idag för rening i OKG:s reningsverk i Simpevarp. Det saknas skäl att föreskriva ett särskilt villkor om det. Länshållningsvatten från befintliga undermarksdelar samlas upp och leds till dagvattensystemet som tidigare och det planeras inga ändringar av dagvattenhanteringen. Frågor om dagvattendamm bör anstå till den kommande tillståndsprovningen av inkapslingsdelen och Clink.

Använt processvatten utgörs av vatten från kontrollerat område inom anläggningen. Dessa flöden renas i en reningsanläggning som omfattar partikelavskiljning i mekaniska filter och kemisk rening i jonbytare samt membranteknik för att rena även de minsta radioaktiva partiklarna. Efter kontroll och frisläppningsförfarande kan det återföras till processen eller släppas ut via kylvattensystemet. Golvdränagevatten från kontrollerat område kan inte återanvändas i processen och behandlas därför så att det kan släppas ut till kylvattensystemet. Komplettering med membranteknik har resulterat i att mängden använt processvatten som släpps till recipient via kylvattensystemet minskat från ca 2 000 till ca 600 m³ per år. Använt processvatten kan släppas till recipient utan risk för olägenheter för människors hälsa eller miljön. Frågan om villkor för utsläpp till vatten av radioaktiva ämnen prövas och regleras inom ramen för provningen enligt det kärntekniska regelverket och det saknas skäl att villkorsreglera utsläppet även enligt miljöbalken.

Tider för tunga transporter och åtgärder utmed väg 743 tar sikte på bygg- och anläggningsarbeten vid Clink och dessa villkor bör inte föreskrivas för verksamheten vid Clab.

Villkor om återställningsplan bör föreskrivas även för verksamheten enbart vid Clab.

Som redovisats ovan kommer de framtida utsläppen av radioaktiva ämnen från Clab att med marginal understiga vad som redovisats och konsekvensbedömts i Bilaga K:23. SKB anser att frågan därigenom är tillräckligt reglerad och anser inte att det dessutom behövs något särskilt villkor om strålsäkerhet enligt miljöbalken. Ett särskilt utsläppsvillkor enligt miljöbalken skulle medföra risk för dubbelprovning som resulterar i oförenliga krav.

Verkställighetsförordnande

Bolaget anger följande skäl som grund för meddelande av verkställighetsförordnande: Regeringens beslut innebär att verksamheten har funnits tillåtlig.

2022-03-08

Tillstånd ska meddelas och domstolens prövning omfattar i praktiken skyddsåtgärder och villkor. Bortfall av el, som kan inträffa när lagret av använt kärnbränsle når volymen 8000 ton, kan med nuvarande produktionsplanering inträffa i slutet av år 2023. Dessförinnan måste SKB ha påbörjat arbetet med att åstadkomma en mer yteffektiv lagring. SKB anser sig därför behöva ett verkställbart miljöbalkstillstånd till verksamheten vid Clab senast under hösten 2022. Den utökade lagringen åstadkoms genom ovan redovisade åtgärder för att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av lagringsbassängerna, men innebär inte att befintlig anläggning byggs om. Det finns ingen risk för att SKB, genom att utnyttja ett verkställighetsförordnande, vidtar någon för miljön skadlig eller irreparabel fysisk åtgärd. Yrkandet om utökad lagring har i allt väsentligt tillstyrkts eller lämnats utan erinran vid de remissförfaranden som domstolen och regeringen tidigare har genomfört. SKB anser med hänsyn till omständigheterna att det finns uppenbara skäl för ett verkställighetsförordnande.

Motivering till Länsstyrelsens yttrande

Prövningen har med anledning av risk för bortfall i elproduktion av regeringen lyfts ut ur ordinarie prövning vilket inneburit att bolaget nu begär deldom och ett nytt grundtillstånd enligt miljöbalken för befintlig och utökad verksamhet vid Clab.

Verksamheten har vid flera tillfällen tidigare prövats enligt miljölagstiftning och verksamheten har då inneburit anläggningsarbeten som i sig kan påverka miljön. Aktuell förändring innefattar inga sådana moment utan det rör sig om åtgärder inom befintlig verksamhet för att möjliggöra ytterligare lagring. Strikt ur ett miljöperspektiv medför den utökade verksamheten framförallt påverkan avseende ökade utsläpp av joniserande strålning, ökad värmeavgivning och därmed ett ökat behov av kylning i mellanlagret. Verksamheten innebär också en ökad mängd avfall såväl konventionellt som radiologiskt. Bolaget har redogjort vilka miljökonsekvenser som verksamheten som helhet kan orsaka samt vilka skyddsåtgärder som görs. En del av dessa, som utbyggnad av kylkedjan för bassängvattnet till större kylkapacitet och förbättrad rening av processvattnet har redan utförts. Förutom ökad hantering i och med omlastning av avfallet så införs ett nytt moment som omfattar sönderdelning av styrtstavar. De ökade radiologiska utsläpp som denna hantering kan orsaka bedöms inte medföra någon betydande påverkan i miljön eller för människors hälsa. Strålningsnivån inom Simpevarpsområdet kommer fortsatt att underskrida SSM:s begränsningsvärde.

2022-03-08

Utifrån vad som framkommer av ansökan och vad som nu har tillförts ärendet bedömer länsstyrelsen att bolagets yrkanden kan medges. Deldomen ska ersätta tidigare beslut och den ytterligare miljöbelastning som föreligger anser länsstyrelsen att bolaget hanterar i tillräcklig grad genom de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som genomförts och som planeras. Dessa frågor bedömer Länsstyrelsen kan hanteras genom det allmänna villkoret. Föreslagna specifika villkor överensstämmer i stort med de formuleringar som länsstyrelsen tidigare i ärendet har framfört och de bedöms relevanta för Clab såväl för befintlig verksamhet som utökningen. Med anledning av förslaget villkor 4, om ingivning av reviderat kontrollprogram vid en viss tid, är det lämpligt att SKB meddelar tillsynsmyndigheterna när tillståndet tas i anspråk.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har begärt att tillståndet ska få tas i anspråk utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft. Länsstyrelsen bedömer att de skäl som bolaget angivit är tillräckliga. Vi ser inte heller att ett sådant beslut skulle kunna medföra sådana skador på miljön som inte kan läkas i och med att den ansökta verksamheten är en så integrerad del av den verksamhet som redan bedrivs på platsen. Yrkandet om verkställighetsförordnande tillstyrks.

Beslutet har fattats av chefen för Miljöenheten Åsa Axheden, efter föredragning av miljöskyddshandläggare Lotta Bohman.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Kopia:

Samhällsbyggnadsnämnden, Oskarshamns kommun, e-post
Strålsäkerhetsmyndigheten, e-post